

Carol van Nijnatten

Anneke Scholtens, *Hij was mijn vriend*. Amsterdam: Leopold, 2002. ISBN 90 258 3499x, € 11,95

'And he was a good friend of mine. We grew up together ever since we were nine. We went to school, he was my best friend. And I thought the friendship would never end'. Het zijn de eerste regels van 'Billy' een prachtnummer van de LP 'Sally can't dance' van Lou Reed. Het tekent ook de sfeer van *Hij was mijn vriend*, het tweede boek van Anneke Scholtens.

Bart, een jongen van een jaar of achttien, past twee weken op het huis van zijn moeder. Hij verheugt zich erop in het riante ouderlijk huis de liefde met zijn vriendin Roos te vieren. Als hij de voorbereidingen treft voor het eerste etentje, ziet hij tussen de post een rouwkaart die aan hem is gericht. Abel, zijn jeugdvriend, is verongelukt.

Het boek bestrijkt de eerste week in het ouderlijk huis als Bart op bezoek gaat bij de ouders van Abel, op de begrafenis oude klasgenoten ontmoet en bezoek krijgt van Tim, de jongen met wie Abel samenwoonde. Deze ontmoetingen roepen herinneringen op aan de lange onbezorgde jeugdvriendschap en aan de middelbare schooltijd toen andere jongens het duo Jut en Jul verdacht maakten. Bart voelde zich soms ongemakkelijk met Abels' aandacht en duwde hem letterlijk van zich af.

Bart weet niet goed raad met zijn emoties en herinneringen. Roos confronteert Bart met de manier waarop hij met zijn gevoelens omgaat en het kost hem veel moeite daarmee naar buiten te komen. De weg naar volwassenheid is met tegenstrijdige emoties geplaveid.

Enigszins vooropgezet begon ik dit boek te lezen. Hoeveel stereotypen zou ik tegenkomen: een overbeschermende moeder van een homoseksuele adolescent en een enge of afwezige vader, homofobische reacties van leeftijdgenoten, een schreeuw om erkenning en een desperaat einde met een waarschijnlijke zelfmoord? Ik kwam er weinig tegen. Maar het is ook dom zo te beginnen. Gaan goede boeken immers niet altijd over hetzelfde: God, Liefde en Dood (met dank aan Reve)? *Hij was mijn vriend* gaat over liefde en dood en het zal niet alleen jonge mensen raken. Het is geen spannend avonturenboek, maar daar zitten pubers en adolescenten ook niet op te wachten.

Wel een goed verhaal over dichte luiken en ontluikende liefde. Over heftige gevoelens van jonge mensen die hun zaakjes nog niet zeker weten en zich afvragen wat anderen van hen denken, om nog maar te zwijgen over wat ze van zichzelf vinden. Over vrij willen zijn en vooral over bang zijn. De verwonderlijke maar alledaagse vrees dat de ander ontdekt dat je van hem of haar houdt. De paniek bij het aanraken en (aan)geraakt worden. De angst zacht te zijn en dan af te glijden.

En toch ook het avontuur op je eigen kompas te varen, opeens het lelijke karakter van sommige volwassenen te durven veroordelen en vooral te durven uitkomen voor je gevoelens. In die zin is de norm van de auteur 'to come out and to speak out'. Bart verdedigt zich tegenover Roos dat hij niet zo snel over zichzelf vertelt. Met zijn vrienden praat hij over tentamens en hij doet vooral dingen met ze, biljarten enzo. 'Die gesprekken zijn vaak lacherig en met snelle grappen. Als

wie dit niet leest
is gek

ik dan opeens zeg: "ik heb een vriendin", dan valt het gesprek dood of de grappen gaan gewoon door en daar heb ik ook geen zin in. Er moet maar net een goed moment voor zijn' (p. 96). Jongens hebben het er maar moeilijk mee in het reflexieve tijdperk waarin ze over alles en iedereen moeten onderhandelen. Op het einde van het boek geeft Bart zich dan ook gewonnen.

Een goed boek moet in de eerste plaats lekker lezen. Ik las *Hij was mijn vriend* in een middag uit en de herinneringen uit mijn adolescentietijd kwamen weer naar boven. Gemengde gevoelens van nostalgie en opluchting. Voor adolescenten zal het nog harder binnenkomen. Lezen dus en er met niemand over praten, als je er geen zin in hebt.